

Handläggare
Ola Kellgren

Mottagare
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på betänkandet (SOU 2015:89) Ny Museipolitik

Sammanfattning

Regeringen tillsatte i januari 2014 en särskild utredning med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem. Utredningen innehåller, förutom förslag på ny museilag, ny museimyndighet och nya arbets- och ansvarsformer, även en omfattande historiebetraktelse av centralmuseernas framväxt från 1700-talet fram till idag samt en beskrivning av museipolitiska utredningar, organisatoriska förändringar och museernas verksamhet och arbetsätt från 1960-talet och framåt.

Utredningen har kommit fram till att utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och att institutionerna behöver ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag. Utredningen betonar därför att den politiska styrningen bör vara tydligare vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet och mer övergripande inriktad än idag, samtidigt som institutionerna måste ges större eget ansvar och möjligheter att förverkliga sina uppdrag och sitt reflekterande och kritiska förhållningssätt samt öppenhet för olika perspektiv.

Genom införandet av *en särskild museilag* fastslås de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället, ansvaret att förmedla ett reflekterande förhållningssätt samt museernas övergripande ändamål att bidra till det demokratiska samhällets utveckling. Museilagen ska innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet, vilket inkluderar alla offentligt styrda museer, oavsett om de har statlig, regional eller kommunal huvudman. Den nya museilagen ska uttrycka museernas fria ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån, för att säkerställa deras kritiska granskande funktion på nationell, regional och kommunal nivå. Vidare ska det i lagen finnas generella bestämmelser om museernas huvudsakliga verksamhetsområden, dvs publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och samlingsförvaltning. De statliga museerna ska enligt lagförslaget ha ett särskilt ansvar för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet. Frågan bör väckas om de statliga anslagen till museisektorn bör ökas om en särskild museilag instiftas.

Utredning föreslår att *Myndigheten för museer och utställningar* inrättas för att främja en museiverksamhet av hög kvalitet. Myndigheten ska bland annat följa upp museiverksamheten, fördela bidrag och bidra till att stärka museiperspektivet på nationell nivå inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Den nya museimyndigheten ska även organisera en professionsbaserad granskning av verksamheterna vid centralmuseerna och hantera ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt i museisektorn.

Allmänna synpunkter

Förbundsstyrelsen för Regionförbundet Västerbottens län har i första hand sett till det regionala perspektivet i detta yttrande. Även om betänkandet, i enlighet med uppdraget, fokuserar på de statliga museernas uppdrag får det även konsekvenser på såväl regional som lokal nivå.

Rent generellt ställer vi oss positiva till utredningsförslaget. Det är bra att museifrågorna i och med utredningen fått en grundlig genomlysning. En ny museilag kommer att stärka museernas roll. Så torde även vara fallet med inrättandet av en ny myndighet, men här finns vissa farhågor att en sådan myndighet blir för liten för att kunna bevaka och utveckla museernas samhällsuppdrag.

Ett frågetecken av mer allmän karaktär som vi uppmärksammat är utredningens resultat i förhållande till de kommittédirektiv (2014:8) som redovisas i bilaga 1. På sidan 344 anges att utredaren ska "föreslå nationella mål för museipolitiken som tar sin utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen..." och vidare att dessa mål ska styra de statliga insatserna på museiområdet. I utredningen lyser dessa nationella mål med sin frånvaro; i stället talas det om en "ny inriktning" för museipolitiken. Här hade vi gärna sett ett antal konkreta målformuleringar som bättre hade svarat upp mot kommittédirektiven.

Särskilda synpunkter

Avsnitt 10.3 "Slå fast museernas ställning i en lag". En särskild museilag (som även omfattar regionala museer) välkomnas eftersom det kommer att stärka museernas roll i samhället, inte minst tack vare den föreslagna inledande bestämmelsen om att de allmänna museernas övergripande ändamål är att bidra till det demokratiska samhällets utveckling. En museilag ligger också i linje med hur man hanterat andra angränsande områden såsom arkivlagen och bibliotekslagen.

Avsnitt 10.5 "Inrätta en ny myndighet för museifrågor". En ny myndighet, "Myndigheten för museer och utställningar" ska inrättas med uppgift att främja utvecklingen av en museiverksamhet av hög kvalitet i hela landet. Med utgångspunkt i den nya museilagen av gällande kulturpolitiska mål ska

myndigheten göra uppföljningar och fördela bidrag. Myndigheten finansieras genom att den till Gotland utlokaliserade myndigheten Riksutställningar avvecklas. I sammanhanget bör beaktas vilka uppdrag Riksutställningar har och hur dessa bör fördelas bland kvarvarande myndigheter för att undvika att uppgifter och ansvar inte får någon hemort med en ny myndighetsstruktur.

Förbundsstyrelsen för Regionförbundet Västerbottens län är tveksam om en sådan myndighet verkligen skulle stärka museernas roll. I utredningen anges att det skulle bli enklare med en enda myndighet, men då förbiser man till exempel det faktum att Riksantikvarieämbetet spelar en fortsatt stor roll för den regionala museiverksamheten, särskild vad gäller kulturmiljöarbetet. Ett annat frågetecken är skrivningen på sidan 297 gällande den nya myndighetens förhållande till Statens kulturråd. Där står uttryckligen "Några förändringar vad gäller Kulturrådets utvecklingsmedel till regional kulturverksamhet bör inte göras, då det är naturligt att sådana även fortsättningsvis kan fördelas till alla typer av kulturverksamhet som ingår i modellen". Detta måste tolkas så att det trots att en ny myndighet inrättas, med uppgift att bland annat fördela bidrag, kan regionala museer även fortsättningsvis söka utvecklingsbidrag från Kulturrådet.

REGION VÄSTERBOTTEN

Erik Bergkvist
Förbundsstyrelsens ordförande

Nina Björby
Kulturberedningens ordförande